

(המשך מעמוד 23)

צח בבחירות, אסור לו שיגיע יותר רחוק.

אבל נחזור אליך: יש האומרים עליך שאתה יותר מדי נחמד מכדי להיות מנהיג מסיפלה.

יש הרבה אנשים שאומרים שאני לא כל כך נחמד. יש רבים כאלה, יש אפלים כאלה. **זאת אומרת שאתה צריך לה להיות ביוזנה כדי להיות ראשי-ממשלה.**

מי שמכיר אותי אומר תראה, פראייר, יכול היה להיות שר אבל יותר. איש כזה לא מתאים להיות ראשי-ממשלה. אבל אני גם נפגש עם אנשים שחושבים שבשכיל להחליט החלטה כזאת צריך אדם להיות די קשוח. אתה לא נולדת אתמול. יש איש פוליטי אחד שלא רוצה להיות שר? לא הלכתי להיות מוזכר

המיפלגה מפני שקיוויתי שזה יביא אותי לעמדה בכירה? בטח שהלכתי. אבל עמדותי כמזכר שאתה לא יכולתי להשלים. מה שיכול להיות לי לרוץ זה דווקא דבר אחר. אם מותר להגיד — אם אני מתראיין, אז מותר להגיד — הדרך שלי היתה דרך פוליטית מאוד קשה. מעט אנשים במיפלגת-העבודה עברו דרך פוליטית. הרבה הגיעו לפוליטיקה דרך הרמטכ"לות. על פני הדברים זה נותן לאדם יתרון. לבוא רק ממה שנקרא עסקנות פוליטית, זה מאוד קשה. אפילו אם אתה מתברג בתוכה, ויש לך כושר-מנהיגות, ואתה הולך לעשות כמה דברים. לי זה לקח 10 שנים, להוכיח שלא באתי לפוליטיקה בזכות משה ברעם. אחרי-כך לבי נותן את הקורדר האישי שלי, שבנתיב בירושל

* אביו של עוזי, עסקן בכיר במפא"י.

ליים, בעבודה עם טדי קולק. איזה ניסיון מדיני יש למטה גור? אני מסתכל על כל הרמטכ"לים של צה"ל. יש ביניהם מוכשרים, ויש ביניהם אחרים שלאחר שאתה רואה אותם בכנסת ובממשלה, אתה אומר לעצמך: איך זה? עבר את מה שעבר יחד איתם? הנה כמה דברים שאמר מוטה גור בשנה האחרונה: 28.12.88. "בניגוד לאנשים אחרים בארץ מכל המיפלגות, החושבים שהשינוי באש"ף הוא רק טכני, אני חושב שזה שינוי אמיתי, ואני אומר זאת בשימחה. אש"ף עבר שינוי רציני. ואני מקווה שתגובת ישראל תקל על אש"ף ועל כל הפלסטינים ללכת בדרך המי-שאי-המתן". "ינואר 89: אש"ף מקיים הבטחותיו. לא מבצע חריגות מלבנון."

הארץ, יולי 89: "ממשלת ישראל חייבת להתחיל לנהל משאומתן עם אש"ף". 4 באוגוסט, הצופה: "באשר לשיחות עם אש"ף, לפי הערכתי אין מקום לשיחות". 8 ספטמבר: "אין לאפשר לקבוצות שמא-לניות במיפלגת-העבודה להפוך לקול המיי-צג את המיפלגה". הכל בשנה אחת.

● **סימן שהוא מעריך שדעת-הקד הניעשה קשה יותר.**

היום הוא חטף התקפה מאוד קשה מהניצים במיפלגת-העבודה. הם אמרו שהוא סוס טרוי יאני וגנול סיני. הוא לא הרוויח שום דבר במהלך הזה. לא קיבל את העניין. אבל נציג שיגידו: איך לו ניסיון מדיני, איך לו ניסיון מיניסטריאלי. באמת אני בטוח שאילו היה לי ניסיון מיניסטריאלי היה לי גם יתרון. העובדה היא שאין. יכול להיות שאני אהיה חבר בממשלה הבאה. ואז אני אתן לך חשיפה יותר גדולה גם בכיוון הזה.

לי יש תחושה שיש לי יתרון שיש למעט אנשים במיפלגת-העבודה — יכולת-תיקשור רת עם ציבור מאוד מגוון. אני מסוגל לדבר בשכונות, אני נולדתי שם. אני מסוגל לדבר בעיתונות-פיתוח. יש לי העגה, הסלאנג שר רש לזה.

אגב, הייתי עם הכן שלי, בן 13, בכינת. נתתי לו מתנה לבר-מיצוה. כולם נוסעים לחוף-לארץ, אני שאלתי: בגליל כבר היית? הלכנו לשמונה ימים לגליל. עם הראשון הלכנו להאבה על החוף בצמח, בים סי הימן, קורין אלאל, שלום חנוך, יהודית רביץ, רמי פורטיס. חברה ראו אותי שם ושאלו מה אתה עושה שם? אמרתי שאני מכיר את הומרים בדיוק מוכנס, ואת השירים שם שרים בדיוק כמוכם. ואין אחד מבין כל הצעירים שלא ידע שאני מבין בכדורגל, מה עם הפועל ירושלים. אתה נראה להם משהו ארצי לא משהו כזה... צריך כמובן לבנות את זה.

דרך אגב, אני ליכרל לא שמרן והכל, אבל היתה אהבה על החוף, זאת אומרת אני לא ראיתי עוד מימרים כאלה על החוף. היו חברה בני 16, 19, אני מעריך, והם קיבלו את המיצי וזה מה שהיה היתה.

● **כתבו ששעש שם פרו ורבו.**

ממש: בני בן 13 הסתכל כמה שהיה שם, ואמר: את שלום חנוך אראה בפעם אחרת. היה חושך ולא ראו עיורם או דברים כאלה, אבל אתה שומע.

פתאום, ב־3 בלילה, באו סדרנים עם פני סים ושאלו: איפה עוזי ברעם, רוצה המוצעה האיוורית רוצה להיות בטוח שהגעת. ואז אתה רואה מסביבך... הם רצו להרוג אותי.

● **בן כמה אתה עכשיו?**

בן 52.

● **ואין לפי החשבון הזה נראה אותך כראשי-ממשלה בגיל 60.**

אגב, עם מי שאני עוד שומר על קשר זה הציבור הערבי. אני מופיע רבות בציבור הערבי. פעם ידעתי ערביים שבתא שלי, עליה השלום, שמתה לפני 30 שנה, ידעה רק ער-בית, סבתא חלבת, היא היתה שולחת אותי לשוק לקנות את הדברים. אז הייתי מרבר ערביית נהדר. אני עדיין מבין ערבי.

● **כדאי לך לרענן את זה עכשיו, כשאתה בחופש.**

אני לא בחופש!

● **ואין ספק שבכל חשבון אלקטרו-רלי, בעתיד, הציבור הערבי ימלא תפקיד חשוב.**

הייתי בנהייה בפגישה עם חברי-מרכז ער-ביים בשבת, וזה היה אחרי שהם שמעו כבר את כל המועמדים שהוכרת לראשות-הממשלה. פתאום אני באתי, והיתה הקשבה בלתי-רגילה. כשנמרתי לענות, קם זקן אחד ואמר: אתה שמת לב מה היה פה? אפשר היה לחתוך את האוויר.

זה מוזכר לי: כומר ונהג-אוטובוס עלו לשי-מיים. ואז ריבונו של עולם אמר לכומר: אתה הולך לגיהנום, ונהג-האוטובוס הולך לגן-עדן. למה הכומר? אנני? שכל החיים שלי אני מתפלל? אמר אלוהים: כשאתה מתפלל, 90% מהאנשים שנים. כשהוא נוסע, כולם מתפ-ללים.

● **זהו סיום טוב.**

ענת סרגוסטי מטבילים, ברית-המועצות:

קוויאר ופרחים כבושים

חמוצים, פילפלים חמוצים, פרוסות לשון, סיכים של בשר מכל מיני סוגים, מאפה גבינה, תפוחי אדמה, פירות טרשים מכל הסוגים, גלידה, יין, מים מינרליים, מיצים, שמן פנייה, וודקה. כאמור, רשימה חלקית בלבד. אך מי שחושב שרק הכמויות האדירות של המזון הפרדיז את הארוחה הזו מכל הארוחות האחרות — טעות בידו.

האוכל הוא עניין חשוב בארוחה גורגית חגיגית, אך לעיתים שולי. העיקר הוא הרמת-הכוסות והברכות. עוד בטרם הספיקה הגניסה הראשונה לעשות את דרכה במורד הוושט ולהתמקם בביטחה במעמקי הבטן, וכבר קם אחד המ-ארחים, כוסית יין/וודקה/שמפניה בידו ובי-רך. הסיגנון הוא כערך כך: "אני רוצה להרים כוסית לחיי ידידות ארוכת-שנים בין העם הגורגי היושב בארצו, לבין העם היהודי".

עוד בטרם סיים זה את בירכתו, כבר קם שכנר-לשולחן ואומר משהו בנוסח: "אני רוצה לברך את אפריים גור, יליד גורגיה, שעלה לישראל, מולדת אבותיו, נכבד כחבר-כנסת ישראל ופועל עכשיו רבות להידוק-הקשרים בין העם הגורגי והעם היהודי היושב בישי-ראל".

ואז עונה לו מישו מהקצה השני של הר-שולחן הארוך והעמוס: "אני רוצה לברך את אורחיו מישראל. אנחנו מעריכים מאוד את הישראליים, שהצליחו להקים לעצמם מדינה חופשית ועצמאית".

מובן שמכוסית לכוסית משתפר מצב-הרוח, והעליצות עולה. קשה לדעת מי מסער יותר מסיפור המישי-לחת הישראלית בגורגיה — הגורגים, היהודים המקומיים, הישראליים יוצאי-גורגיה, ח"כ אפריים גור, העיתונאים הישראליים.

המארחים יוצאים מעורם — וזו אינה מליצה — כדי להשפיע על המיטלה מכל טוב הארץ ומשמניה. היהודים המקומיים מסתובבים סביבנו כשהבעה של אושר שפוכה על פניהם.

הישראליים הגורגיים מסתובבים כאן כבר נצחים, באופוריה. הם עוזבו את גורגיה לפני 15 שנה ובאו לישראל. הם חזרו עכשיו לכי-קור בארץ מולדתם, כשיריהם עמוסות עד לעייפה בסלימתנות. הם הביאו סיגריות אמריקאיות, שוקולדים שווייצים, אלבומי תמונות, מפות, דגלים, מטסיקים של ענ"ח. אפטרשייבס צרפתיים, בגדים, ומה לא.

ח"כ אפריים גור, מארגן-המשלחת ומי שעומד בראשה, מאושר. יתכן שבארץ אין רבים — חוץ מבני העדה הגורגית — המעריכים את פועלו. יתכן שבארץ נכלל, ובמיפלגת-העבודה בפרט, חושבים שהוא עוסק בדברים שוליים ואנטיים. פה הוא אדם מכובד, שטיפס ועלה למעלה. בן ארצם, שהיגר למולדת אבותיו והפך לח"כ. לעומת

כמויות המזון שהשאירו על שולחנות גורגיה, לאורך מסענו, יכלו להספיק להאכיל לפחות שכונה אחת בעיר טביליסי. זה התחיל בארוחת-ערב חגיגית במיסעדה המוקדמת של טביליסי ממזרח הר גבוה, אך מה שנראה היה כארוחה חרפה-עמית התגלה עד מהרה כפתיחת "תנועה" למסע זילילה וסביאה.

נסענו, כמה עיתונאים תיממים, לסיוור-התרשמות ברפובליקה הגורגית של ברית-המועצות. המסע התחיל בצורה מינורית. נחתי בגומליה-עופה של מוסקווא, והתקבלנו על-ידי מישלחת של נציגי מישור-הברכות של גורגיה, שהזמין אותנו. הסיסה ממוסקווא לטביליסי, בירת גורגיה, היתה חוויה מיוחדת במינה.

לעין המערבית — ואפילו המיזרח-תיכונית — נראה המסע כמו רכבת-מאסף עמוסה. לרגע נרמה היה כי חלק מן הנוסעים יצטרכו לטוס בעמידה, ולבסוף נמצאו לנו מקומות בין עשרות הגורגים שהמתינו בסבי-לנות. היו שם אנשים, נשים, טף, ובעיקר ארגונים וחבילות.

נחתנו בגומליה-עופה של טביליסי בשעת-לילה מאוחרת מאוד. למרות זאת, הייתה בכית-הנתיבות מקהלה ששרה את החיקווא ואת הימנון הרפובליקה הגורגית. את האולם קישטו דגלי ישראל וגורגיה.

כשדרכו רגלינו באותו לילה — או בשי-עת-בוקר מוקדמת מאוד — בחדר-האוכל של המלון, נרמזו הראשון. במקום חיכה "כיבוד קל". האמת היא שבאותו רגע עייף חשבנו שזאת קבלת-פנים יפה מאוד, ורק בריעבד הבנו שזה היה אות-פתיחה לבאות.

● **יום הביקורים הראשון התחיל בפגישה סולידית במישרדו של ואלרי אסטיאני, שרה-התרבות הגורגי, והמארח הרישימי שלנו. גם אז קשה היה לנחש את הצפוי לנו בתחום הגסטרונומי.**

בערב התבקשנו להתלבש לארוחת-ערב חגיגית. צייטנו. נלקחנו למיסעדה הממוקמת על הר הצופה אל העיר. באולם גדול עמד שולחן בצורת חץ, שרק בגלל רגליו העבות במיוחד לא כרע תחת עומס הצלחות והמזון.

ניסיון לערוך רשימה של מיני התבשילים והמכלים התגלה כמורה כמשימה בלתי-אפשרית. אין לי אלא להסתפק ברשימה חל-קית, אך מייצגת: פטריות, כרוב לבן ממלא בגאונים, הצילים ממולאים בגאונים, מחית של שעועית ירוקה, שעועית לבנה ברוטב עג-בניות, מחית עלי-תרד, חלקי יונה ברוטב, גבינה לבנה, גבינה מלוחה, (מי אמר שזה היה כשר?), גבינה חמוצה, קוויאר שחור (מעולה), חמאה, ירקות, עלים ירוקים (פטרוויליה וכדו-מה), פרחים כבושים, שום כבוש, מלפפונים